

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Stadsdistributie	TELEFOONNUMMER	+31634175187
DATUM	29-03-2022	E-MAILADRES	jan-willem.grotenhuis@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	82458C9E		
VAN	Jan-Willem Grotenhuis	DOMEIN/OPGAVE	MOB
NUMMER PS	PS2022MM	TEAM	MOB
		PORTEFEUILLEHOUDER	Schaddelee
COMMISSIE	Milieu & Mobiliteit		
BIJLAGEN	Geen		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Doordat wonen, werken en recreëren steeds meer plaatsvinden in het stedelijk gebied neemt de economische activiteit in steden toe. Bevoorrading van economische functies als bouw, horeca en detailhandel en andere logistieke activiteiten als afvalinzameling en facilitaire diensten leggen een steeds grotere druk op het stedelijk gebied. In deze statenbrief informeren wij u over hoe wij in samenwerking met het logistieke bedrijfsleven en andere overheden eraan werken om stadsdistributie in de provincie Utrecht efficiënter en duurzamer te maken en daarmee de leefbaarheid en bereikbaarheid in het stedelijk gebied te verbeteren. De activiteiten van de provincie op het gebied van stadsdistributie zijn onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Goederenvervoer.

Inleiding:

In de uw vergadering van 7 juli 2021 is toegezegd u te informeren over de rol van de provincie Utrecht in het stimuleren van slimme stadsdistributie.

Definitie van stadsdistributie

Stadsdistributie zoals behandeld in deze brief omvat alle vormen van logistieke activiteiten in de bebouwde omgeving. Het vindt uiteraard niet alleen plaats in steden, maar ook in kleinere kernen. Voor het gemak hanteren we in deze brief consequent de termen “stadsdistributie” en “stedelijke omgeving”. Bij stadsdistributie valt te denken aan de bevoorrading van economische functies als bouw, vastgoedonderhoud, horeca, detailhandel en andere logistieke activiteiten als afvalinzameling en facilitaire diensten, evenals alle retourstromen.

Druk van stadsdistributie op de omgeving

Voor al deze logistieke activiteiten zijn transportmiddelen nodig die gebruik maken van de stedelijke infrastructuur. De stedelijke infrastructuur kenmerkt zich doorgaans door schaarse ruimte waardoor de doorstroming gehinderd wordt en congestie ontstaat. Daarnaast brengen de vaak zware transportmiddelen vooral in de meer historische binnensteden schade toe aan infrastructuur en bebouwing. Bovendien betekent de uitstoot van schadelijk stoffen

een aanslag op de luchtkwaliteit en leefbaarheid in de stedelijke omgeving. Daar komt bij dat een deel van de druk van het vrachtverkeer op het stedelijk gebied onnodig is. Schattingen gaan er vanuit dat ongeveer de helft van de laadcapaciteit van vrachtwagens en bestelwagens in de stad niet gebruikt wordt. Met andere woorden, er is sprake van een substantieel aandeel van leegrijden in het stedelijk gebied.

Rol van de provincie

Het beleid van de provincie op het gebied van goederenvervoer in het algemeen en stadslogistiek in het bijzonder is vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma Goederenvervoer. Dit programma bevat een actielijn die specifiek gericht is op de verduurzaming van goederenvervoer. Binnen deze actielijn is het duurzamer en efficiënter maken van stadsdistributie in de provincie één van de thema's.

Het is een gemeentelijke bevoegdheid om de stadsdistributie te reguleren, bijvoorbeeld met venstertijden, aslastbeperkingen, milieuzones, het creëren of faciliteren van hubs, et cetera. De doelstellingen van regulering sluiten in veel gevallen aan bij onze doelstellingen wanneer het gaat om verduurzaming, verbeteren van veiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid en het behouden van de economische functie van logistiek. Niet voor niets staat in het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Utrecht' dat de provincie innovatieve oplossingen voor duurzame stadsdistributie stimuleert.

Wij werken daarom samen met gemeenten om kansen voor het slimmer en duurzamer organiseren van stadsdistributie te verkennen. Met ons netwerk brengen wij stakeholders bij elkaar, leveren wij kennis in het proces en waar mogelijk dragen we financieel bij aan pilots of projecten.

Voorbeelden van pilots en samenwerking

In deze brief geven wij u een aantal voorbeelden van pilots en projecten waar de provincie samenwerkt met gemeenten op het gebied van stadsdistributie.

Provincie participeert voor eigen goederenstromen in Hub Utrecht Oost

Om het aantal verkeersbewegingen van transporterend verkeer aan de oostkant van de stad Utrecht te verminderen, om te beginnen in Rijnsweerd en Utrecht Science Park (USP), heeft een aantal partijen in dit gebied, waaronder Universiteit Utrecht (UU), Hogeschool Utrecht (HU) en provincie, het initiatief genomen tot Hub Utrecht Oost. Hub Utrecht Oost is een goederenhub die door de eind 2021 opgerichte stichting Hub Utrecht Oost geëxploiteerd zal worden.

Hub Utrecht Oost beoogt dat leveranties aan bedrijven en instellingen in Rijnsweerd en USP afgeleverd worden bij de hub. Vandaar worden de leveranties gebundeld en met zero emissie voertuigen, die niet groter zijn dan nodig, naar de eindgebruikers gebracht (het zogeheten 'last mile' vervoer). Bij de eindgebruiker worden eventuele retourstromen opgehaald en mee terug genomen naar de hub. Dit alles resulteert in minder goederenvervoerbewegingen, zowel naar en vanaf als binnen de gebieden Rijnsweerd en USP.

Hub Utrecht Oost is anders dan de meeste marktinitiatieven rond gebundelde en zero emissie stadsdistributie zonder winstoogmerk, maar wél met de doelstelling om duurzaam kostendekkend te worden. De essentie van Hub Utrecht Oost is dat de participerende inkoopende gebiedspartijen afdwingen dat op termijn alle leveranciers voor USP en Rijnsweerd hun goederen afleveren bij de hub. Dit doen zij door dit als eis op te nemen in de inkoopcontracten. De verwachting is dat Hub Utrecht Oost in de eerste helft van 2022 van start gaat.

Duurzame stadslogistiek over water in de stad Utrecht

Wij werken momenteel samen met Rijkswaterstaat Midden-Nederland en de gemeenten Utrecht, Nieuwegein en Stichtse Vecht aan het stimuleren van goederenvervoer over water. Focus ligt daarbij enerzijds op de grote stromen van, naar en door de provincie, anderzijds op stadsdistributie. Hiervoor wordt naar verwachting in maart 2022 een intentieverklaring afgesloten, waar vervolgens private partijen op zullen aansluiten.

Concreet is al het initiatief Cityport of Utrecht, waarin verschillende bedrijven samenwerken om diverse typen goederenstromen (bouw- en sloopmaterialen, maar ook stromen voor retail, horeca en facilitair) zero emissie over

water in en uit de stad Utrecht te varen. De strenge aslastbeperking in de binnenstad van Utrecht is een van de stimulansen voor dit initiatief. Een belangrijk punt is om voldoende locaties voor laden en lossen aan het water beschikbaar te houden of te ontwikkelen. De Liesboschhaven in Nieuwegein is daarbij van belang omdat dit de enige haven met het waterniveau van de stad Utrecht is. Wel speelt rond deze locatie het vraagstuk hoe logistieke functie en de woningbouwopgave voor de A12-zone al dan niet kunnen samengaan. Op dit moment loopt er een onderzoek naar de verenigbaarheid van deze functies.

Concreet is ook een project, waarin wij samenwerken met de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland om gevel- en straatstenen vanuit steenfabrieken in het oosten naar de randstad te varen. Het idee is om in Utrecht, bijvoorbeeld op Lage Weide, een 'brickyard' te maken van waar de stenen die in de stad en regio Utrecht nodig zijn over weg of water verder te transporteren. In dit kader zijn wij ook met andere gemeenten, zoals bijvoorbeeld Amersfoort, in gesprek om te kijken waar kansen liggen voor (stads)distributie over water.

Duurzame Stadslogistiek in Amersfoort

Voor de ontwikkeling van woningbouwlocatie de Wagenwerkplaats nabij NS Station Amersfoort Centraal heeft een aantal partijen (PostNL, ruimtelijk ontwerp bureau IMOSS, technologie bureau Prime Vision, ICT-ontwikkelbureau Coding the Curbs en de gemeente Amersfoort) de handen ineengeslagen om een innovatief logistiek concept te ontwikkelen voor de bevoorrading van deze locatie. Doel is om de bevoorrading van deze locatie zo goed mogelijk te laten opgaan in de omgeving met zo weinig mogelijk impact op de leefbaarheid. Daartoe is een zogenaamde 'smart loading zone' ontwikkeld met een daaraan gekoppeld een ICT-concept om tijdslots voor laden en lossen in de loading zone te kunnen laten boeken door leveranciers. Gedurende een demonstratieperiode is het concept getest en na afloop geëvalueerd. Op basis van de evaluatie ontwikkelen en optimaliseren de projectpartners het concept verder voor toepassing op andere locaties. Wij hebben een financiële bijdrage geleverd aan de ontwikkeling en het testen van dit concept.

Woningbouwopgave vraagt om slimme en schone stedelijke bouwlogistiek

De grote woningbouwopgave in de provincie Utrecht zal grotendeels binnenstedelijk gerealiseerd worden. Dat betekent dat er veel bouw- en sloopmaterialen de stad in en uit getransporteerd gaan worden de komende jaren. Om allerlei redenen (CO₂- en stikstofreductie, schone lucht, verkeersveiligheid) is het nodig deze stromen zo goed mogelijk te bundelen aan de rand van de stad, en vandaar met volle voer- en vaartuigen op het juiste moment naar de diverse bouwplaatsen te transporteren. In Utrecht zit op Lage Weide 'de Bouwhub', een zogenaamde white label bouwlogistieke dienstverlening van VolkerWessels Materieel en Logistiek. De Bouwhub heeft via onafhankelijk onderzoek aangetoond dat efficiënte en duurzame bouwlogistiek leidt tot aanzienlijke reductie in aantallen ritten naar de bouwplaats toe, maar ook tot verhoging van de arbeidsproductiviteit door de slimme aanlevering van de materialen. Bij de ontwikkeling van de bouwhubs moet aandacht uitgaan naar het beschikbaar krijgen van locaties aan de rand van de grotere steden in de provincie met voldoende ruimte en bij voorkeur aan het water gelegen. Deze locaties zijn schaars maar een belangrijke voorwaarde om tot bouwlogistiek te komen die recht doet aan de principes van duurzame en efficiënte stadslogistiek.

Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP)

In regionaal verband werken wij samen met alle Utrechtse gemeenten aan een programma voor de verduurzaming van mobiliteit, het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP). De verduurzaming van goederenvervoer is een belangrijk speerpunt, waarbij de stadsdistributie diverse kansen biedt. Met gemeenten bespreken we welke maatregelen passen binnen een gezamenlijke inhoudelijke koers tot 2030, en op welke manier daar uitvoering aan gegeven kan worden. Te denken valt bijvoorbeeld aan zero emissie zones voor goederenvervoer (zoals de gemeenten Utrecht en Amersfoort die al hebben gepland vanaf 2025), logistieke hubs of andere vormen van verduurzaming.

Vervolgprocedure / voortgang:

Binnen de kaders van het Uitvoeringsprogramma Goederenvervoer blijft de provincie zich inzetten op het stimuleren van innovatieve oplossingen voor duurzame stadsdistributie. In het kader van het Regionaal Mobiliteitsprogramma wordt al verder vooruitgekeken naar mogelijk toekomstig beleid in de regio.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen